

Ordforklaringer

Mykotoksin: Giftstoffer dannet av enkelte muggsopper som når de vokser på næringsmidler kan føre til forgiftning hos mennesker og dyr. Inhalasjonseffekter er også mistenkt. Proteinsyntesehemning (særlig immunsuppresjon) og hormonhermereffekter er viktige mykotoksineffekter.

Endotoksin: Lipopolysakkarid som frigjøres fra gramnegative bakteriers cellevegg, kan tas opp via åndedrett eller sårflater og gir kraftig aktivering av immunsystemet bl.a. ved septisk sjokk.

Se oversikt over doktoravhandlinger i seksjonen Oss imellom på side 1293

www.tidsskriftet.no/doktoravhandlinger

Bønder har økt risiko for giftskader

Bønder har større risiko for leppekreft enn resten av befolkningen. Kombinasjonen lys hud, muggsopp i korn og mye sol kan være årsaken.

Karl-Christian Nordby har undersøkt risikoen for kreft og forplantningsskader i norske landbruksfamilier i sin doktoravhandling *Exposure to selected natural and man-made toxic substances in agriculture and their associations with cancers and reproductive outcomes in farmers' families*.

Korn inneholder blant annet naturlige soppgifter (mykotoksiner), som kan skade immunsystemet og hormonbalansen hos mennesker og dyr.

Karl-Christian Nordby. Foto Steinar Messel

– Varme og våte sommerdøgn fører til mer sopp i kornet på åkeren og mer immunhemnende mykotoksiner i kornstøvet. Bonden eksponeres for kornstøv i arbeidet. Dette kan være årsaken til at UV-indusert leppekreft er overrepresentert hos bønder, sier Nordby til Tidsskriftet.

Nordby har i sin avhandling også funnet sammenhenger mellom eksponeringsmarkører for mykotoksiner, endotoksin og plantevernmidler og forekomsten av preklampsi. Videre har han påvist assosiasjon mellom ryggmargsbrokk og eksponering for plantevernmidlet mankozeb, som brukes mot tørråte i potetavlinger. Forekomsten av misdannelser i nevralrøret var 60 % høyere hos barna til potetdyrkere enn hos barn av andre bønder. Til sammen drøyt 248 000 bønder født i perioden 1925–1971, og deres 323 000 barn født i perioden 1952–1991, inngikk i studiene.

Avhandlingen utgår fra Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, og Statens arbeidsmiljøinstitutt. Karl-Christian Nordby disputerte 3.2. 2006.

Eline Feiring

eline.feiring@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Diagnostikk og behandling av nyrekreft

Flere svulster oppdages tidlig, men pasienter med nyrekreft har økt risiko for å utvikle andre krefttyper.

Nyrekreft rammer ca. 500 nordmenn hvert år. I avhandlingen *Epidemiological and clinical aspects in diagnosis and treatment of renal cell carcinoma* har Christian Beisland studert diagnostikk og behandling av nyrekreft over en 20-årsperiode. Avhandlingen viser at resultater fra norske sykehus er på høyde med resultatene fra internasjonale sentre.

– Kirurgisk fjerning av nyren er fortsatt eneste kurative behandling. Bruk av CT- og ultralydundersøkelser har imidlertid ført til at flere svulster blir oppdaget på et tidlig stadium, sier Christian Beisland til Tidsskriftet.

Det er ingen effektiv standardbehandling for dem som får tilbakefall, og overlevelsestiden er vanligvis kort. Beisland peker på at enkle kliniske variabler kan

identifisere pasienter med betydelig bedre utsikter.

Han viser at pasienter med nyrekreft har økt risiko for å utvikle andre krefttyper.

– Fastlegen bør sørge for at pasienter som har hatt nyrekreft, blir fulgt opp med generelle undersøkelser for eventuelt å avdekke annen type kreft, avslutter Beisland.

Avhandlingen utgår fra Institutt for kirurgiske fag, Det medisinske fakultet, Universitetet i Bergen. Beisland disputerte for Ph.D.-graden 24.2. 2006.

Anne Forus

anneforu@online.no
Tidsskriftet

Tips oss gjerne om doktoravhandlinger på tidsskriftet@legeforeningen.no